

Posudek bakalářské/magisterské diplomové práce

Student: Bc. Vratislav Skřivánek

Obor: ČJ - ZSV

Název práce v českém jazyce: Reflexe prekonceptu přísudku v 6. ročníku ZŠ

Název práce v anglickém jazyce: Reflection of the Predicate Preconception in Studying Process in 6th Grade of Elementary School

Vedoucí práce: PhDr. Stanislav Štěpáník, Ph.D.

Oponent práce: doc. PhDr. Eva Hájková, CSc.

Typ posudku: vedoucího práce

1 - HODNOCENÍ OBSAHU PRÁCE

	Kritérium	Hodnocení (A-D)
1.1	Adekvátnost stanovených cílů a volba metodologie	A
1.2	Relativní úplnost zpracované sekundární literatury	B
1.3	Porozumění zdrojům a schopnost pracovat s nimi	B
1.4	Volba vhodné techniky zpracování materiálu a její zvládnutí	B
1.5	Interpretace výsledků	C
1.6	Struktura práce, vyváženost jednotlivých částí	A
1.7	Logičnost výkladu	A
1.8	Přínos práce, dosažení cílů a validita závěrů	A

Slovní komentář:

Práce se zabývá nadmíru zajímavým tématem, které je pro didaktiku českého jazyka a její rozvoj zásadní. Zkoumání prekonceptu žáka a způsob zohledňování prekonceptu při utváření učebního prostředí je v moderní didaktice češtiny vysoce aktuální. Zvolené téma tedy výborně zapadá do současného výzkumného pole oboru. I osobní zaujetí tématem ze strany diplomanta je zřejmé.

V teoretické části diplomant srozumitelně vymezuje problém, problematiku přísudku zasazuje do kontextu konstruktivisticky pojeté didaktiky, obšírně pojednává o přísudku z lingvistického hlediska, poměrně velký prostor rovněž věnuje didaktickému zpracování přísudku v učivu základní školy.

Diplomant se opírá o relevantní literaturu, postrádám však práce kolektivu pod vedením E. Hájkové (Hájková et al., 2013, 2014, 2015), v úvodu je špatně citován článek Štěpáník & Slavíka (2017; je citován jako Štěpáník & Chvál), některé citace jsou neúplné (práce Liptákové et al. – s. 12), v seznamu literatury chybí odkaz na Janíka & Slavíka (2009 – ze s. 14). Ačkoliv diplomant uvádí odkazy na odbornou literaturu velmi důsledně, ze způsobu bibliografických odkazů není zcela jasné, kde jde o přímé citace a kde o parafráze. Celkově však těmito opomenutími není etika vědecké práce nijak narušena.

Některá tvrzení v teoretické části jsou příliš zevšeobecňující: např. s. 27, některá tvrzení jsou nejasná: např. s. 28 (vzhled učebnic?; který z postupů je vhodnější?), s. 29 (hranice slohu?).

Je chvályhodné, že se diplomant zabýval také způsobem výuky zvolené problematiky na 1. stupni ZŠ, přesto by tento vhlad mohl být ještě hlubší, míře porozumění výsledkům výzkumu by to jistě prospělo (viz dále)

Část k učebnicím je spíše popisná. Ačkoliv je kritické vymezení se vůči učebnicovému způsobu zpracování dané problematiky patrné, bylo by vhodné je více propracovat, a to právě též ve vazbě na 1. stupeň ZŠ.

Metodologicky je práce uchopena velmi dobře, jde o výzkum živých objektů, oceňuji, že diplomant podnikl výzkum v reálných podmínkách školy. Limity výzkumu vidím v délce dotazníku, což však diplomant sám reflektuje v kap. 5.2. Celkově je skladba výzkumného nástroje adekvátní cílům výzkumu, úlohy jsou formulovány srozumitelně a funkčně, rozložení typů úloh je vhodné.

V praktické části diplomant přináší některá zajímavá zjištění, úlohy 1 a 2 jednoznačně posloužily k pozoruhodným výsledkům: (1) žáci se přirozeně více soustředí na vnímání sémantiky než formy (což způsob tradičního mluvnického vyučování ignoruje a naopak jde přesně proti tomu), (2) predikát verbonominální s adjektivem je pro žáky přirozenější než se substantivem (což ovšem také souvisí s primární funkcí daných slovních druhů), žáci jsou schopni transformovat predikát verbonominální na verbální a naopak, byť se predikát verbální jeví přirozenější (opět očekávatelně).

Zásadní výtku mám ovšem k prezentaci a interpretaci výsledků ve třetí úloze. Celkové počty v tabulkách v části 5.1.3 jsou různé, což míru porozumění výsledků a jejich relevanci snižuje. Zároveň je nutno odmítnout diplomantovo tvrzení, že výsledky ze třetí úlohy svědčí o tom, že „žáci 6. ročníku nemají prekoncept přísudku coby základního větného členu, bez něhož by věta neměla smysl“ (s. 54) a že „žáci nejsou na studium syntaxe kognitivně připraveni“ (abstrakt). Z počtů v tabulkách v části 5.1.3 je zřejmé, že žáci z vět vyškrtávají významově nejdůležitější část z přísudku zcela výjimečně a to, že ponechávají i další slova, není dáno tím, že by neměli prekoncept přísudku, nýbrž způsobem tázání se: výzkumná otázka je položena na sémanticky významné členy ve větách („bez nichž by věta neměla smysl“). Logicky se pak žáci nezabývají mj. obligatorních členů pro zachování základové větné struktury atd. V tomto smyslu jsou data interpretována neadekvátně. Zásadní místo by právě v tomto bodě mělo mít usouvztažnění diplomantových výsledků se způsobem výuky vybrané problematiky na 1. stupni ZŠ.

2 - HODNOCENÍ FORMÁLNÍCH NÁLEŽITOSTÍ PRÁCE

	Kritérium	Hodnocení (A-D)
2.1	Adekvátnost horizontálního členění textu	B
2.2	Funkčnost odkazů a poznámkového aparátu	A
2.3	Dodržení citační normy	A
2.4	Dodržení stylové normy	B
2.4	Dodržení morfologické normy a pravopisné kodifikace	A

Slovní komentář:

Text je vhodně členěn, ke způsobu práce s literaturou viz výše. Po jazykové stránce je práce až na drobná opomenutí ortografická či interpunkční v pořádku, diplomant na některých místech lexikálně vybočil z odborného stylu, nicméně toto nijak nenarušuje porozumění textu a čtenářský komfort.

3 - SHRNUJÍCÍ KOMENTÁŘ HODNOTITELE

Předložená práce **splňuje** požadavky kladené na daný typ závěrečné kvalifikační práce v oboru *Učitelství VVP pro ZŠ a SŠ - český jazyk*.

Práce **je** v souladu se zásadami citační etiky.

Práci **doporučuji** k obhajobě.

Slovní komentář:

I přes uvedené výtky považuji diplomovou práci Vratislava Skřivánka za zdařilou. Kdyby byl diplomant věnoval více času interpretaci získaných dat, jednalo by se o práci relevantní i z hlediska oboru didaktika českého jazyka. Doufám, že diplomant svá data vytěží více a později je publikuje jako studii v některém z odborných časopisů.

4 - OTÁZKY A NÁMĚTY PRO OBHAJOBU

4.1	Vysvětlete, za jakých podmínek může „správné porozumění této problematice, tedy vztahům mezi větnými členy ve větě jednoduché a větami v souvětí“ napomoci žákům „jednak v porozumění textům a pochopení jejich smyslu, jednak v produkci vlastních textů (...), ať už mluvených, nebo psaných“ (s. 27).
4.2	Jasně a srozumitelně objasněte způsob analýzy dat – a to také ve vazbě ke způsobu zpracování dat v části 5.1.3.
4.3	Objasněte, proč si myslíte, že žáci nejsou na výuku syntaxe v 6. ročníku ZŠ dostatečně kognitivně připraveni.

Datum: 3. května 2019

Podpis: